

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

1 kr. če se tiska 1krat
2 " " " " 2 " "
3 " " " " 3 " "

Večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo. Neprankovana pisma se ne sprejemajo.

Nepočasno prejema opravništvo administracije in ekspedicijski v Starom trgu št. 16

SLOVENEC.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — " "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu šiška št. 190.

Izhaja petkrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Zarad praznika izide prihodnja številka „Slovenca“ v soboto 3. novembra.

Državni proračun.

Pri vsakem gospodarstvu letni računi najbolj zanesljivo kažejo, je li dobro ali slabo. Če kdo tako ravna, da ima leto za letom več stroškov kakor pa dohodkov, se o njem sploh sodi, da slabo gospodari, in če se to opravem času ne predrugači, mora tak gospodar končno priti na boben.

Kar o posameznih gospodarjih, to velja tudi o družbah, občinah in žrjavah, o katerih se le tedaj sme reči, da stoje na trdnih nogah in da dobro gospodarijo, če letni stroški niso večji kakor dohodki, ampak če jim vsako leto marveč še kaj ostaja za nepredvidene potrebe. V Avstriji že veliko let nismo bili tako srečni, da bi nam bilo od državnih dohodkov kaj ostajalo, ampak vsako leto so bili stroški večji od dohodkov in pri državnem proračunu pokazal se je navadno velik primanjkljaj (deficit). Denarni minister nas je tolažil, da bo že bolje; vendar pa le ni hotelo bolje postati. L. 1874 primanjkovalo je po proračunu 7 milijonov, v istini pa 18 milijonov, l. 1875 po proračunu 18 milijonov, v istini 30 milijonov, lanske leto po proračunu nekaj manj kakor 29 milijonov, v istini pa, kakor je poslanec Plener povdarjal, več kakor 46 milijonov goldinarjev. Za prihodnje leto obetali so nam vradni časniki veliko ugodnejši proračun, zato je vse radovedno pričakovalo dotičnih predlogov denarnega mi-

nistra. Radostnega obraza in nekako zadovoljni so se liberalni poslanci zbirali okoli g. Depretisa, ko je začel 23. t. m. v državnem zboru razkladati državni proračun za l. 1878. Pa po vsakem odstavku so se bolj in bolj zavzemali in naposled bili so v zbornici videti zgolj kisli obrazi.

Vradni časniki so namreč obetali, da se bode pri proračunu za l. 1878 mnogo prihranilo in da bode mnogo ugodnejši od prejšnjih let; iz predlogov ministrovih pa se je pokazalo, da bode za prihodnje leto zopet primanjkovalo 20 milijonov 232.000 goldinarjev. To je tem čudnejši, ker se pri nekaterih oddelkih res kaže nekaka prihranitev. Tako n. pr. so skupni stroški v proračunu nastavljeni s 63,385.146 gl., tedaj za 5,428.652 gl. manj kakor letos. Notranje ministerstvo bode potrebovalo 17,324.600 gl., tedaj 464.900 gl. manj od letos, ministerstvo za uk in bogačastje 16,951.900 gl., tedaj 1,589.955 gl. manj, kupčijsko ministerstvo 27,146.659 gl. t. j. 1,626.400 gl. manj od letos. Vendar znašajo skupni stroški za 7,248.900 gl. več od letos. Kako to?

G. minister se izgovarja, da to pride od tod, ker se bode za pravno upravo, za pokojnine, zlasti pa za poplačevanje državnega dolga potrebovalo veliko več kakor letos, namreč 128,453.000 goldinarjev. Pa to nič ne spremeni žalostnega denarnega stanja, kakoršno nam kaže proračun za l. 1878, ker dolg ostane dolge naj ga že kdo naredi, ker ima sproti toliko stroškov, da jih ne more zmagovati z lastnimi dohodki, ali

ker mora mašiti luknje in plačevati stare dolgove.

Ali tudi to ni istina, da bi primanjkljaj za prihodnje leto znašal samo nekaj čez 20 milijonov goldinarjev, kakor stoji v proračunu. Kakor je prej omenjena leta veliko več primanjkovalo, kakor je bilo v proračunu nastavljeno, tako bode tudi primanjkljaj za l. 1878 veliko večji, kakor se nam napoveduje v državnem proračunu.

In kako hoče denarni minister ta primanjkljaj poravnati? S posojilom v zlatu, z novim prihodninskim in povikšanim žganjarskim in sladkorjevim davkom! Vprašanje je le, bodo li ti davki, ki se še le snujejo, res tudi toliko donašali, kolikor si od njih obetajo, da molčimo o tem, kako žalostne da morajo biti razmere države, ki si drugače ne more pomagati kakor s povikševanjem davkov! Naj gotovejša podpora državnega gospodarstva so neposredni (direktni) davki, ki se pa pri nas od leta do leta zmanjšujejo. L. 1872 so znašali 90,074.000 gl., 1873 l. 91,900.000 in l. 1874 celo 92,200.000 gl., za prihodnje leto pa so nastavljeni z 89 milijoni, kar je pa vendar že za 1,205.000 gl. več, kakor bodo znašali letos.

Po vsem tem se mora tedaj reči, da proračun za prihodnje leto ki nam kaže dohodkov 404,114.620, stroškov pa 424,347.496 gl., in tako ugoden, kakor so oznanjali vradni listi in da ni nič boljši od prejšnjih, kar se bode pri dotični obravnavi v državnem zboru še jasnejše pokazalo, ko se bodo posamezne

Trije turški poveljniki.

Mehmed Ali-paša,

poprej glavni načelnik (serdar-ekrem) turške armade, je sin Nemca Dentrua, enega hugenotskih potomcev, izselivših se iz Francoske v Germanijo. Že v otročjih letih se je odlikoval po zelo živem in srčnem značaju; ne dokončavši šole, je samovoljno šel od očeta in se udinjal za hlapčiča na barki. Nezadovoljen z nadzorniki ladije, zbeži od njih. Vrže se po noči v vodo in preplava do brega. Čez nekaj časa ga vjamejo in posade v tamnico, od koder je bil oproščen po turškem ministru vnanjih zadev Ali-pašu. Ko ga poturčijo, ga pošljejo v vojno učilišče, kjer se nauči turškega jezika; potem gre v artilirijško učilišče in dokončavši v njem učenje, stopi kot častnik v turško vojno. Zdaj je mož pri petdesetih letih. Vdeleževal se je Krimske vojske; leta 1870 je bil že divizijski general; a vsled pridvornih spletkarij je bil 1873 leta oddaljen iz Carigrada in poslan v Janino, da pomiri vstanek, ki je poknil v Epiru in Tesaliji. Njegova hitrost in poredovnost ste bili vedno znani sultanu, in ko se je potrebno zdelo zameniti postarelega Abdul-Kerima, je sultan izbral

mesto njega Mehmed-Alia. Kot glavni poveljnik nad vso turško vojsko Mehmed-Ali ni bil v stanu pokazati mnogo vpliva na občna vojna dejanja, ker, kakor so trdili dopisniki, v teh črtežih ni bilo edinstva, in vsak načelnik je vodil kakor mu je dajala lastna pamet. Ali je to res, ne vem, a da se Turki uporno branijo, o tem ni dvoma. Mehmed-Ali je zapovedoval vojski, ki je delovala proti armadi carjeviča naslednika. Zdaj je mesto njega izbran za višjega poveljnika

Sulejman-paša.

On je prej gonil vojake na Šipko. Sulejman je razun svojih vojnih del znan tudi kot pisatelj. Njegova „Vojna zgodovina“ je učna knjiga v turških vojaških šolah, a njegova „Občna zgodovina“ je popolno delo v tem predmetu, v turškem jeziku.

Vse važnejše reforme v Turčiji so se go-dile pri njegovi neposredni vdeležbi, tako na primer je osnova vojaških učilišč njegovo delo. V komisiji, ki je obsodila načrt konstitucije, je bil on eden glavnih sodelateljev.

Ker je šel po vsih stopinjah načelnštva, od krdela do kora (čete), se je zelo izbrusil praktično v vojnih zadevah. Dokončal je šole l. 1860, a čez dve leti se je že vdeležil vojne

Turčije s Čraogoro. Dalje se je boril proti Krečanom in lani proti Srbom. Djubiško razdejanje si je izmislil Sulejman-paša, in zgodilo se je pod njegovim osebnim nadzorstvom. Da je on napadal Šipko, smo že omenili. Imel je tukaj slabo srečo. Izgubil je do 15 tisuč vojakov, ter potem po mnogih nevspehah odstopil k Kazanliku. Toda še enkrat 17. sept. zagnal se je nad-njo, a bil zopet krvavo odbit. Ko mu jih je bilo palo 15 tisuč, je Sulejman-paša zopet dopolnil svojo zgubo po številu, ter v avgustu zopet spravil svojo razbito vojno pod Šipko. A ne sme se prezreti, da mu je bilo mogoče le po številu dopolniti vojsko, nikakor pa ne po notranji vrednosti, ker v Turčiji, pri obilnosti ljudi, ki so topovom za tarče, ni najti več takih vojakov, kakor v skladih počivajo pod Šipko.

Sulejman-paša živi v ostrogu prav prosto, ter ne pozna razuzdanosti in nezmernosti, in take lastnosti so vselej vredne dobrega spomina, naj se nahajajo kjer koli.

Star je Sulejman-paša 45 let, ima široko, malo rudečkasto brado, govori v kratkih stavkih.

Dopisnik „Kölner-Ztg.“, nam pripoveduje o svojem obisku Sulejman-paše sledeče: „Ko sem vstopil v njegov šotor, je sedel za celo

točke v sestansko in natančno pretresale. Da naši poslanci denarnega stanja ne vidijo v tako lepem svitu kakor minister Depretis, ki je nekako slovesno naznanjal, da bodo l. 1880 ali vsaj prihodnja leta dohodki in stroški že čisto vravnani, vidi se iz tega, da so se med ministrovimi govorom pri nekaterih rečeh glasno smijali. Smijali so se, ko je izrekel upanje, da v prihodnje ne bode več treba zidati spominskih poslopij, smijali so se, ko je tolažil s prihodnjimi leti. In ko je izgovoril, se že v središču, ki je vladi popolnoma vdano, ni slišala nobena pohvalna beseda.

Ko smo imeli zadnje volitve za deželni zbor, očitali so naši nemčurji narodni stranki, da je slabo gospodarila. Zavračali smo jih tedaj kazaje na slabo gospodarstvo liberalnih večin v ljubljanskem mestnem, v štajarskem in koroškem deželnem zboru. Zdaj jim lahko pokažemo še liberalno gospodarstvo državno. Šest let že posluje sedanja vlada. Ko je ministerstvo Auerspergovo l. 1871 prevzelo vlado, znašali so stroški 345,676.000 gld., med katerimi je bilo 84,437.000 gld., stroškov za skupne zadeve, katerih bo v prihodnjem letu le 63,385.246 gld., tedaj za 21,051.854 gld. manj, kakor pred 6 leti, in vendar bodo vsi stroški znašali za 99 milijonov gld. več kakor pod Hohenwartom l. 1871.

To je v šestih letih silno veliko. In če se razun tega ozremo še na Translo, ki je v kratkem času, odkar se sama vlada, že skoraj prišla na kant, kažejo se nam denarne razmere državne v jako žalostnem stanu.

Z bojišča.

Veliki knez Nikolaj je 25. t. m. ogledoval bojišče pri Gornjem Dubniku, kjer je četa Gurkova 24. t. m. potolkla Turke in jih vjela 3000. Pa tudi Rusi so pri tej priliki zgubili okoli 2500 mož. General Gurko ima 15000 s puškami oboroženih konjnikov pod svojim poveljništvom in je zasel cesto med Sofjo in Plevno. Turki se hvalijo, da so pri Telišu oni zmagali in Šefket paša se grozi, da bo Rusom že še pokazal, kaj da zna, ker je že vse vredjeno, da bode Ruse iz Teliša pregnal(?)

goro pisem in depeš, a sprejel me je prav vlijudno, ter ukazal mi sestiti na blizo stoječi boben. V času mojega polurnega prebivanja v šotoru glavnega poveljnika, je on prejel okoli 12 depeš, na koje je mahoma dal odgovore. Potem je pa zasedel konja, ter jahal, spremljan od nekoliko zaptijev, ogledovat pozicije svojih vojsk.

Hobart-paša

je Anglež. Sin je grofa Bukinheima in se je rodil leta 1822. Moral bi bil postati duhoven, a neizmerna ljubezen k morju ga je navodila stopiti l. 1835 v službo pri brodovju, kjer je postal kapitan angleške fregate. Ko si je bil pridobil nekaj imena ob času krimske vojske, je bil pozvan na službo v Turčijo, da bi kot skušen strokovnjak v tej reči preobrazil turško brodovje. Leta 1868 je bil že podadmiral turškega brodišča z imenom Hobart-paša. Ob času kretskega vstanka je bil pod njegovim nadzorstvom blokiran ostrov Kandija. Ko je potem dobil čast admirala, je bil imenovan za glavnega nadzornika turškega brodovja.

Leta 1874 se je vrnil v službo k Britanskemu brodovju, a v jeseni 1876 leta se je zopet podal z mnogimi drugimi angleškimi častniki v naročje svojim dragim muzulmanom.

Drugih novic z bojišča ni; v Plevno in v Kars Rusi neprenehoma s topovi streljajo in je v Karsu že začelo goreti. „Golos“ celo poroča, da so že prišli turški pooblaščenca v ruski tabor, da bi se pogajali zaradi kapitulacije. Heimann skuša Turkom zapreti pot proti Erzerumu, Tergusakov preganja Ismail paša.

V Carigradu živo čutijo nevarnost, ki od vseh strani po zadnjih ruskih zmagah preti Turčiji in si želé miru. Obrnili so se do Angleške, da bi zaradi tega posredovala in lord Derby je neki obljubil, da hoče to storiti, ter se tudi nadeja ugodnega vspeha. Dunajski dopisnik „Daily Telegr.“ poroča o enakih obravnavah med Avstrijo in še neko drugo veliko državo (Anglijo?), o katerih pa za zdaj ne sme več povedati. Vendar pristavlja, da se Rusija za posredovanje ne bode zmenila, dokler se Carigrad ne okliče za svobodno pristanišče (Freihafen), kar se bode stavilo tudi med pogoje prihodnjega miru. Če se sklicujejo na oporekanje Angležev, bode Rusija, kadar bo objavila svoje zahteve, v Evropi našla toliko podpore, da bo zastoj vse nasprotovanje.

Glede Srbije piše novi vladni srbski časnik, da se ji ni bati ničesa, ker je pod varstvom Rusije, ki pa ne bode prej sklenila miru, dokler Turki ne bodo uničeni.

Zakaj so sedaj Rusi pri Karsu zmagali?

Nehote se nam vriva vprašanje, pravi „Nove Vremja“, zakaj že poprej ni dosegla naša vojska tacihs vspehov? Vsaj je bila celi čas samo za dve pohotni diviziji pomnožena, a pri tem se je znatno zmanjšala po velikem številu mrtvih, ranjenih in bolnih. Orožje je isto, hlabrost vojniki je bila že početkom vojne taka, da ni bilo treba boljše želeti. Neprijatelj je pa sedaj močnejši nego poprej, ker je dobro napravljen in zaradi svojih zmag navdušen. Zakaj se je tedaj zgodila tako nagla in tako odlična sprememba? Mislimo, da zato, ker je vojskova uprava v boljših rokah. Poprej so bili vojaci raztreseni, sedaj so pa osredotočeni na glavnih krajih, poprej so imeli ob enem več namenov, sedaj so pa najbolj mislili na uničenje glavne armade.

Mesca junija smo imeli štiri namene in sicer: želeli smo dobiti Batum, bombardirali smo Kars, hoteli razbiti Turke za Saganlugom in jih od Erzeruma odrezati. Kakor je znano, ni bil nijeden teh namenov spolnjen, pač pa se je Muktarju ponudila prilika ustanoviti se skoro na naših mejah in Izmail paša je prodrl v Erivansko gubernijo. Turki so se okoristovali z našimi napakami in so raztegnili za sebe vspešno vojskovanje do jeseni. Na modro pravilo: „ne deli svojih moči“, ki se je potrdilo še v vseh vojskah, kolikor jih zgodovina pozna, smo bili mi čisto pozabili menda zato, da bi se še enkrat potrdilo.

Ravno tako pravi „Golos“, da dokazuje poslednja zmaga, „da ni bilo pomanjkljivo oboroženje vzrok poprejšnjih „ucudač“, kakor so nekateri trdili in drugi doslovno verjeli, ampak vse kaj drugega: ostalo je isto orožje, isto orodje in neprijatelj je razbit in zapuden.

Delalo se je premišljeno in kakor se da po nekaterih poročilih soditi, bi bila zmaga še z manjšimi zgubami mogoča, ko bi bila 20. sept. dispozicija točno spolnjena.“

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 29. oktobra

Glede pogodbe med Cislo in Translo je malo upanja, da bi se srečno rešila. Naši

državniki zahtevajo avtonomno ali samostalno colnino, madjarska vlada pa o samostalnih tarifih noče nič slišati in hoče sedanje razmere začasno podaljšati bodisi za pol ali za celo leto. Da bi se o tej reči še enkrat posvetovali, podali so se naši ministri 27. t. m. v Budapešt, kjer ravno sedaj biva tudi grof Andrassy. Reč stoji v tesni zvezi z avstrijsko-nemško kupčijsko pogodbo, in madjarski listi so tedaj, ko so se obravnave o tej pogodbi razbile, povdarjali, da sedaj tudi s pogodbo med Cislo in Translo nič ne bo, ter so zahtevali, da naj se kolikor mogoče pri izvaževanju varujejo naravni pridelki. Krivdo, da so se razbile obravnave med Nemčijo in Avstrijo, madjarski listi vračajo na dunajsko vlado, dunajski na Bismarka, nemški pa na nedovršene gospodarstvene razmere obeh držav. Pa kakor se kaže, so tega nevspeha bolj krive politične, kakor gospodarstvene zadeve. Odkar so začeli Rusi zmagovati na bojiščih, začel je tudi Bismarku rasti greben, ki bi bil sicer gotovo marsikaj odjenjal, da bi bil ustregel Avstriji in jo odvrnil od kake Nemčiji nevarne zveze. Odkar pa vidi, da je ruska zmaga v sedanji vojski gotova in da se od ene strani sme na podporo Italije zanašati, od druge pa da se mu Francije ni bati, ker je pri volitvah zmagala radikalna stranka, postal je zopet bolj osoren zlasti proti Avstriji, o kateri sodi, da se ne bode mogla resno ustavljati njegovim zahtevam. Toda Avstrija ne sme prezirati lastnih koristi in se uklanjati nemškim zahtevam, če se tudi zaradi tega Bismark grozi, sicer neha biti velika država.

V državnem zboru so nekateri poslanci vlado interpelirali, kako to, da so se razbile obravnave o kupčijski zvezi z Nemčijo, in da so se v Orsovi ustavile za Rumunsko odločene železnične šine. Kakor se sliši, je ogerska vlada že zaukazala te šine zopet nazaj dati in jih pustiti v Rumunijo.

Podpore časnikom je v državnem proračunu za prihodnje leto 144 000 gld. več odločenih kakor doslej. „Nadejajo se sicer, da bodo listi tudi 145 000 gld. več donšali, toda ker se časnikarstvo ravno ne razcvetuje dobro omenja „Politik“ v št. 294., je ta prihodek jako dvomljiv, če se morebiti ne zanašajo na obilnejše inserate o eksekutivnih dražbah.“

V ogerskem zboru so obravnavali bankino vprašanje. Helfy zahteva za Ogersko lastno banko in se ponudi, da bode skrbel do konca tega leta za potrební denar, če se to sklene. — Grof Apponyi je vlado interpeliral, kako hoče skrbeti za koristno kupčijsko politiko, ker so se razprave z Nemčijo razbile, Simonfay pa jo vpraša o patronah in puškah ki so jih zasačili v Villanyu in Mohacsu, ter pri tej priliki zopet ponavlja, hoče li minister ustaviti preiskovanje na Erdeljskem zasledjene zarote.

Spreča sodišča. Na Dunaji so bili 26. t. m. obsojeni tisti arsenalski vradniki, ki so nekemu italijanskemu častniku hoteli izdati, kako se izdelujejo Uchatinovi topovi, in sicer je bil Nachtnebel obsojen na štiri, Nace Zeller, na dve leti težke ječe, Ludvik Götz pa na 3 mesece zapora. — V Budapešti se je sklenila obtožba zoper Miletiča po členu 7 postave od 1715 zaradi veleizdaje! Preiskava zoper Kassapinoviča, Ivanoviča in Rajkoviča pa je bila ustavljena.

Vnanje države.

Francosko ministerstvo bode najbrže odstopilo in se umaknilo upravnemu ministerstvu. „Moniteur“ sicer misli, da bode ostalo,

dokler se snide narodna skupščina, „Français“ pa pravi, da so sicer pripravljene pred skupščino zagovarjati svojo politiko, da pa nečejo nasprotovati drugačni rešitvi, in da hočejo odstopiti, če misli maršal, da je potrebno drugih svetovalcev. „Moniteur“ tudi oporeka novici, da bi bila vlada nameravala v drugič razpustiti narodno skupščino. Orleanistični list „Sobil“ svetuje, da naj Mac Mahon odstopi. Orleanisti bi potem kaj radi vojvoda Aumale spravili na njegovo mesto, česar pa Gambettaova stranka gotovo ne bo privolila, ker njeni voditelji sami hrepene po predsedništvu in se boje, da bi Orleanovci ne podrli republike in ne ustanovili kraljestva.

V pruski zbornici pretresajo pismo ministra Camphausena, v katerem naznanja odpuščanje ministra Eulenburga. Središče je bilo pa z 217 glasovi proti 132 zavrženo. Windhorst je Bismarku očital, da vlada absolutistično in da so ministri le njegovi strežniki (Commis). Camphausen je temu oporekal rekši, da se vsled odpusta niso ustavile pričete upravne premembe. Ministri so v soglasju z Bismarkom če pa zbornica misli, da svoji nalogi niso kos, se bodo umaknili drugim možem.

Na Ruskem se slovansko gibanje tako razširjuje, da obrača na se občno pozornost posebno na Avstrijskem in Nemškem. Sam Bismarkov organ „Nord. Allg. Zeitung“, drugači Rusiji prijazen, sopiha proti temu duhu, in kliče kar državo na pomoč proti njemu. Pred vsem opozoruje na slovansko moskavsko društvo kot ognjišče tega duha. Mi pa se imamo, pravi „Našinec“, tega duha le veseliti in želeti iz srca sebi in ruskemu narodu, da bi javno življenje na Ruskem postalo že jednoč slovansko, kakor je na Nemškem nemško na Francoskem francosko i. t. d.

O ruskem finančnem stanju govore „Mosk. Véd.“ Še daleč je do tega, da bi Rusija izjela kredit. Če tudi ni morebiti sedaj čas za zaključenje zagranicnih posojil z ugodnejimi pogoji, ali s povišanimi odstotki sklenemo tudi sedaj lahko posojila brez posebnih težav. O težavah pri zaključenju notranjih posojil je pa še govoriti smešno, ker je celotni diskont pal na $4\frac{1}{2}\%$.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 20. oktobra. (O vzajemnosti hrvaško-slovenski.) Društvo sv. Jeronima v Zagrebu ima namen, kakor naše društvo sv. Mohora v Celovcu, izdajati in razširjati dobre, v krščanskem duhu spisovane, koristne knjige med prostim ljudstvom. Za to leto je društvo, katero šteje vse imovine že skoro do 50.000 gl., izdalo tri knjige, in to: 1. Koledar „Danica“ (v 15.000 iztiskih), 2. „Pčelarstvo“ od Kučenjaka, pa 3. „Život svetaca“ (Življenje svetnikov) za mesec april od dr. Ivekoviča. Družnikov šteje vkupej 3861, med njimi letnih le 266. Poverjenikov ima do 180 po raznih krajih hrvaških. Sklenilo je, da bode izdajala se tako imenovana „Pučka (ljudska) knjižnica“, v kateri bi se obdelovale na pr. vede cerkvene (Življenje svetnikov), vse vrsti gospodarstva in prirodoslovja, povest domača in lepoznavna, veda zdravoslovna, poleg koledarja Danice. Pri točki o povesti domači velj se, naj se opevajo po načinu Kačičevem najbolj znamenite dobe hrvaške zgodovine itd.

Na to opominja neki pisatelj v „Obzoru“ br. 246, da je to pač lepa misel, samo ko ti jo kdo bil zmožen izvršiti. Naše prosto ljudstvo danes najraje čita take stvari, ali samo, ako so mu razumljive. Kdor bi hotel pevati

za ljudstvo, ta bi moral od vrha do dna preumeti Kačiča in narodne pesmi, ter popevati v ljudskem jeziku. Da pa kdo popeva ljudstvu v onem jeziku, kateri se danes na vse božje načine navija in nateza, ono tega ne bi razumelo. Danas pisati za naše ljudstvo, katero ne razume znanstvenih pojmov, pa dobro niti našega književnega jezika, vrlo je težka stvar. Pisati po domače (popularno) sploh, to je sposobnost reških ljudi, in o takih komaj da se dade pri nas govoriti. Vse to stoji na potu razvoju „družtva sv. Jeronima“, ter se more brez pomislika reči, da če biti malo tega, kar je njegovih spisov v resnici bralo ljudstvo. To tudi ne bode tako brzo. Še le dobre šole mogle bodo ljudski naraščaj pripraviti na bolj uspešno branje. — Malo po malo priučiti če se takovemu čitanju tudi naš seljak.

Knjige, pravi oni dopisnik, so dobro došle hrvaškemu meščanstvu in vsej inteligenciji hrvaški; društvo je v vsakem pogledu vredno podpore; dosta članov šteje po Istri, Ogorski, Bosni, po zemljah, ktere so hrvaščini nekako tuje postale itd. Primeroma se reči more, da nobeno društvo ni še tako lepo napredovalo, vendar po namenu svojem in po premoženju, ki ga že ima, moralo bi vse lepše in hitrejše napredovati in bolj uspešno delovati. Kaj je torej, kar to opovira? Premalo poverjenikov, méni dopisnik, še ti so nekteri bolj le po imenu; treba, da dobi se jih več; po zgledu družbe Mohorjeve naj bi vsak duhovnik bil nekako poverjenik; dà, vsak hrvaški rodoljub naj prizadeva si razširjevati društvo med narodom.

Te opombe in opazke so v mnogih ozirih jako znamenite. Ljudstvu ali narodu se pisati in govoriti mora po domače, uméno in lahko, le tedaj ni brez koristi. To naj bi dobro pomnili tudi slovenski, vzlasti mladi pisatelji, kateri prenašlo hitijo v jezikovem napredovanju, rečém in ljudém na kvar. Opazka ta veljá posebej časnikarjem. Sicer se ne more *pri nas Slovincih tolikanj tožariti, da bi ljudstvo slovensko ne umélo knjig njemu namenjenih ali da ne bi jih res prebiral. Knjige družbe sv. Mohorja hodijo po kmečkih hišah sem ter tje iz rok v roke. Od kod je pa pri ljudstvu hrvaškemu omenjena prikazen? Prvič hrvaško prosto ljudstvo res ni še tolikanj vzbujeno in omikano, kakor slovénsko, in v tem odpira se široko polje hrvaški duhovščini, hrvaškim svečnikom v marljivo obdelovanje po zgledu vrlih slovénskih duhovnikov, pridnih dušnih pastirjev slovénskih. Drugič je pa temu vzrok, da ljudstvo po Hrvaškem, vzlasti po nekaj tako zvanem državnem (civilnem) Hrvaškem, krog Zagreba, Varaždina itd., je prav za prav slovénsko (kajkavsko), in štokavščine t. j. srbščine, ktera je sedaj Hrvatom književni jezik, ne razumé in toraj tudi knjig v njem pisanih ne čita, spridoma ne prebira. To je velika napaka in ovira v slovstvenem napredovanju, kar hočem o drugi priliki bolj na tanko razkazati. Da se odvrne ta napaka, in da se zdatno poskrbi za potrebno ljudstvo hrvaško, naj bi torej pisatelji njegovi nekoliko bolj se približevali naši slovenščini, popuščali prostemu narodu bolj tujo srbščino, ter prizadevali si svojo hrvaščino, kolikor se največ dá, likati in stapljati s slovenščino. Tako bode ljudstvo njihovo bolje umélo, rajše bralo, zdatniše napredovalo, in vzajemnost hrvaško-slovenska lepše se pospeševala na korist Slovincem in Hrvatom. Istinič

Z Dunaja, 27. oktobra. (Rumunski zahtevajo Bukovino nazaj.) Rumunska vlada je postavila, kakor je znano, ravno tačas, ko je bilo v Črnovicah ustanovljeno vse-

učilišče, bivšemu moldavskemu knezu Ghiku v Jasah spominek in sicer zato, ker se je protivil odstopljenju Bukovine na Avstrijo in bil v Jasah usmrten. Dne 12. okt., na obletnico usmrtitve kneza Ghika, je prinesel oficijozni „Corierul de Jassy“ v črnej obrobi članek, v katerem piše prav ostro proti Avstriji mej družim: „L. 1774 je posedla avstrijska vojska proti vsemu mejnarodnemu pravu najlepši del Moldavske. L. 1777 je bilo to lopovstvo zapечатeno z usmrtenjem kneza Jurija Ghika. Ta čin, ki je bil osnovan po spletkah mej Avstrijo in carigradskimi pašami, ostane večer madež za sosedno državo in za naš nevtolažilna bol. Pa ne dajmo rane zaceliti! S svojimi rokami jo zopet razpraskajmo, spominjajoč se neprenehoma na dogodke iz one dobe, da bi ostali v spominu sovremenikov. V Bukovini leži naša sveta Sučava s knežjim stolom in z ostanki naše veličine. Tam je stari, neodvisni sedež metropolitov, tam počivajo kosti Dragoša, ustanovitelja Moldavske, in Štefa zaštitnika krščanstva. Kaj vse je pa sedaj postalo iz tega najkrasnejega dela naše dežele?! Kako je spolnila Avstrija svoje obljube, da bode samostansko premoženje upotrebljevala za omikanje moldavskega naroda, da bode branila imetek mest in vasi in mnoge druge obljube? Naredila je iz te krajine mlakužo za izmetavanje vseh nečastnih življev, zbirališče vseh od drugod spodenih, Babilon babilonske države!“ Tukajšnji listi priobčujoč te besede so čisto raz sebe, kar se prav lahko umeje, ker taka pisava mora privzdigniti vsacega avstrijskega državljana.

Domače novice.

V Ljubljani 30. oktobra.

(Na pokopališči pri sv. Kristofu) bodo vseh svetnikov dan čitalnični pevci okoli 3. ure popoldne pri piramidi peli, ktero vsako leto napravi „Sokol“ svojim umrlim udom v spomin.

(Seje mestnega odbora 25. t. m.) se je z županom vdeležilo 24 odbornikov. Zadojč izvoljeni meščani store obljubo. Župan jim v nemškem in slovenskem jeziku naznani, da meščanske pravice so zaznamovane v 8. §. meščanskih pravil in so tiste, ki jih naklada občinska postava. — Dr. Schöppel poroča o skontiranju mestne blagajnice, kar odbor vzame na znanje. — En diurnist se dovoli za toliko časa, dokler je neobhodno potreben. — Glede nekdanje Novakove hiše se po daljnem razgovoru sklene, da hoče mesto hišo prodati hranilnici za 25.000 gl. in poravnanje drugih potrebnih stroškov s temi pogoji, da se hranilnica zaveže hišo v dveh letih na novo v eni vrsti z Zupančičevo hišo in kazino sozidati in prostor pred hišo prepustiti mestu za razširjenje ulic, in da mora do konca leta 1878 za trdno povedati, ali hoče hišo pod omenjenimi pogoji sprejeti ali ne. Dotično deželno postavo za privoljenje prodaje bode mesto samo skušalo dobiti od deželnega zbora. — Vradnijski računi za prvi semester l. 1877 se poridijo. — Pri nagradah za mestne stražnike se g. Regali čudi, zakaj da dobivajo redno letno plačo, če se jim za vsako reč dajejo še posebne nagrade. Dr. Kaltenegger ugovarja, da je to sklep mestaega odbora, ki je hotel s tem stražnike pripraviti k večji čuvovitosti. — O podobi sv. Janeza, ki je bila na črnuškem mestu, se sklene, da se bode v cerkvi sv. Florijana postavila. Šentjakobskemu g. župniku se bode v ta namen iz mestne blagajnice dalo 100 gl. — Za mokarje se je sklenilo napraviti pokrito

prodajalnice, in mestnemu inženirju naročiti, da izdela potrebne načrte in odboru predloži. — Na interpelacijo g. Regalija odgovarja g. župan, da je prodajalcem premoga naročil, da smejo še le po 8. uri po mestu zvoniti, pa ne tako hudo kakor doslej.

(Slovensko gledališče) se prične v vseh svetih z navadno, večeru primerno igro „Mlinar in njegova hči.“ Kdor želi lože ali sedeže abonirati, vse natančno izve v Staretovej hiši na Marije-Terezije cesti v I. nadstropji.

(K učiteljskim izpitom), ki so se vršili pismeno od 22. do 24., ustmeno od 25. do 28., praktično pa 29. t. m. prišli so bili ti-le učitelji: Za meščanske šole: Ed. Lahajner, začasni učitelj v Loki iz matematično tehničnih predmetov, Viljem Petraček, lekarnarski pomočnik v Ljubljani, iz prirodoslova, Anton Žvokelj (Yichuts Ajiram) zač. uč. v Ribnici, iz jezikoslovnih in zgodovinskih predmetov. Za ljudske šole pa začasni učitelji: Franc Avser iz Bohinjske Bele, Matija Bartel iz Mehovega, Pavl Borštnik iz Preloke, Janez Grebenc iz Št. Petra pri Postojni, Ferd. Kaliger iz Toplic, Miha Kalan iz Orehka, Fr. Končan od Sv. Ane na Štorskem, Janez Kos iz Ptujca na Štorskem, Jožef Kragl, učitelj v Waldherrjevem zavodu, Fr. Kranjc iz Kojnic na Štorskem, Anton Krachowil iz Kočevske Reke, Janez Kutnar iz Žuženberka, Franc Slanc iz Lavbeka, Simon Šinkovec iz Št. Lamperta, Fr. Žolgar iz Laškega trga, vsi na Štorskem. — Učiteljic se je oglasilo devet, namreč: Marija Franzl iz Št. Vida, Rozalija Gale iz Idrije, Emilija Gusl iz Krškega, Amalija Klančar iz Novega mesta, Friderika Konšek iz Ljubljane, Deziderija Lipold iz Idrije, Pavla Moro iz Trsta, Marija Triller, kandidatinja v Ljubljani Marija, Wessner iz Kostanjevice.

(Obesil) se je v kaznilnici na gradu 33 let stari vjetnik Simon Souvan.

Razne reči.

— Poslednja podoba papeževa. „Il Nuovo Alfieri“ pripoveduje, da je nedavno na misel prišlo nekemu fotografu v Bolonji potovati v Rim v ta namen, da bi fotografiral papeža Pija IX. Dvakrat poskusi, ali fotografija se mu ne obnese, in bil je v največjih skrbéh. „Svetost, poprosi, le še enkrat!“ — „No dobro, pa dejte naglo.“ Konečno se obraz posreči. Po nekoliko dneh podá se fotograf k papežu ter pokloni mu nekaj podobščin. Papež pogleda, in zadovoljen reče: „Mi avete fatto perder la pazienza, ma è stata l'ultima volta“ t. j. Storili ste, da sem bil zgubil potrpežljivost, ali bilo je poslednjikrat. Po tem je vzel pero v roke ter napisal na eno izmed kopij: „L'ultimo mio ritratto; Pio IX.“ t. j. Moja poslednja podobščina; Pij IX. —

— Odbor katoliškega zabavnega društva dijaškega na Dunaju pozval je v začetku šolskega leta vseučilišnike na črni deski pismeno, naj pristopijo k društvu. Poziv imel je „vidi“ ali potrdilo rektora magnifika; vendar so drznili si nekteri cepci oskruniti ga z opazkami nenravnega obsega. Surovost in razuzdanost na visokih šolah dunajskih doseglja je že take razmere, da se dotični krogi sramujejo o tem priobčevati kaka poročila. Toda, upamo, da se katoliško dijaško društvo takemu potepinstvu ne da begati, marveč da bode pogumno napredovalo in njegova v istini bode prihodnost ukljub vsem surovim in spridenim kričanjem, piše „Čech“ čis. 245.

— Politično društvo „Edinost“ za tržaško okolico bode imelo v nedeljo 4.

novembra svoj občni zbor v dvorani tržaške čitalnice točno ob 10 uri dopoldne. Dnevni red: 1. Berilo in potrdilo zapisnika zadnje seje. 2. Predlog da se sestavi deputacija iz odličnih mož vse okolice, kateri pojasnijo mestni komisiji razmere in potrebe okoliških delegatov na mestu novih županov (capi distrettuali). 3. Poročilo: Splošne želje, naj se zida narodni dom. 4. Protest magistratu, ker ne spojuje ukaza c. k. namestništva, s katerim je bilo zakazano, da morajo biti oklici in naznanila po okolici slovenski. 5. Posamezni nasveti gg. udov.

— Iz vradniških krogov. Vodstvo okrajne sodnije v Loki je višje deželno sodništvo izročilo dr. Adalbertu Krausu. — Mašinski nadzornik v Idriji, g. J. Onderka dobil je naslov rudarskega svetovalca.

— Rojanska čitalnica napravi 1. nov. na vseh svetnikov dan ob 6. uri besedo z žalostno igre „Mlinar in njegova hči.“

— Oba cnaka. Gospod bil se je v gostilnici tako navlekel kaplice, da ga je moral natakark domu peljati ali bolje rečeno vleči. Na poti prišla sta v ozko ulico, kar se pijani ob nekaj zadene. „Kaj pa tu leži?“ popraša. Natakark pogleda in pravi: „E, nekov pijanec se je vlegel čez pot, da se bo malo naspal.“ „Veš kaj?“ pravi gospod, „prisloni me tje le k zidu in spravi živino izpod nog.“

— Vrednost pa stroški. Po trgu v Parizu je prodajal dečko ob času prekucije knjigo z naslovom: narodni konvent. Klical je: „Narodni konvent! za dva solda!“ Meščan mimogrede opazi: „Ti pač poveš, koliko je vreden, a ne, kolikó stane.“

Eksekutivne dražbe.

30. okt. 3. Anzele iz Studenca, 3. Zalar iz Lešnjak 3. Knaus iz Ravn, vsi v Ložu. 2. Žele iz Radohove vasi, v Postojni. 2. Fatur iz Beča, 2. Boštjančič iz Smerja, 2. Šenkine iz Šambij, 3. Penko iz Parja, vsi v Bistrici. 3. Skinder iz Cirja v Krškem. 2. Lipoglovšek iz Apnenika, v Radečah. 1. Götzlunove (Leop.) reči, 1. Pšibilove reči, Valjavec iz Spodnje Šiške, vsi v Ljubljani. 1. Raitharek iz Begenj, v Tržiču.

Umrlí so:

Od 25. do 28. oktobra: Matej Slovša, del. 40 l., Florina Mutec, usmiljena sestra 23. l., oba za jetiko. Franciška Gula, kanc. vd. hči 25 l., za jetiko. Simon Souvan, vjetnik, 33 l., se je obesil. Ana Kania, postrežnica 66 l., za pljučnico. Marija Suhadobnik, hiš. pos. v. 70 l., za protinom. Janez Kirn, del. 42 l., za vodenico.

Loterijske številke 27. oktobra.
Na Dunaju: 14, 11, 78, 87, 89.
V Gradcu: 25, 15, 83, 40, 87.

Telegrafične denarne cene 29. oktobra.

Papirna renta 63.90 — Srebrna renta 66.70 — Zlata renta 74.20. — 1860letno državno posojilo 110.20 Bankine akcije 840 — Kreditne akcije 210.90 — London 118.65 — Srebro 104.40. — Cos. kr. cekini 5.63. — 20 frankov 9.49.

Denarstvene cene 27. oktobra.

	Denar.	Blago
Državni fondí.		
5% avstrijska papirna renta	64.05	64.25
5% renta v srebru	66.90	67.—
4% renta v zlatu (davka prosta)	74.55	74.60
Srečke (lozi) 1854. l.	106.50	106.75
„ „ 1860. l. celi.	110.25	110.75
„ „ 1860. l. petinke	121.50	122.—
Premijski listi 1864. l.	133.75	134.25
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	96.50	97.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%	95.—	96.—
Ogerske po 5%	77.75	78.—
Hrvaške in slavonske po 5%	85.—	86.—
Sedmograške po 5%	74.50	74.50
Delnice (akcije).		
Nacijonalne banke	836.—	838.—
Unionske banke	64.25	64.75
Kreditne akcije	213.—	212.80
Nižovstr. eskomptne družbe	750.—	760.—
Anglo-avstr. banke	94.50	95.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 glđ. a. v.	161.—	161.50
Tržaške „ 100 „ k. d.	120.—	121.—
„ „ 50 „ „ „	60.—	61.—
Budenske „ 40 glđ. a. v.	28.75	29.25
Salmove „ 40 „ „ „	39.75	40.25
Pulfi-jeve „ 40 „ „ „	27.—	27.50
Clary-jeve „ 40 „ „ „	28.75	29.25
St. Genois „ 40 „ „ „	32.50	33.50
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	28.—	23.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	22.25	22.75
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.64	5.65
Napoleon'sdor	9.48	9.49
Srebro	104.70	104.85

Zavarovalno društvo „VICTORIA“.

Vljudno naznanjamo, da smo za vojvodstvo Kranjsko „Glavno zastopništvo“ s sedežem v Ljubljani ustanovili in kot vodja gospoda

Ignacij-a Valentincič-a

imenovali.

Vsled tega prosimo naše gg. zastopnike na Kranjskem, kakor tudi p. n. stranke, ki so pri našem društvu že zavarovane, ali se zavarovati želé, da naj se odslej v vseh naše društvo zadevajočih razmerah na omenjenega gospoda obračati blagovolijo.

Med tem, ko gospoda Ign. Valentincič-a še prav posebno p. n. posestnikom, ki zavarovanja proti škodi po ognju potrebujejo, — priporočamo, — znamvamo odličnim spoštovanjem

Najvišje opravništvo
zavarovalnega društva „VICTORIA“.

Jos. Orth. Sellen.

V Gradcu, 15. oktobra 1877.

Glede na goruje naznanilo, kakor tudi glede na to, da se bodo zavarovanja pri meni pod najugodnejšimi pogoji sklepale, ter da bode moja posebna skrb p. n. stranke vsestransko zadovoljiti, — si dovoljujem slavno občinstvo na meni izročeno „Glavno zastopništvo“ prav posebno opozoriti, ter k prav obilni vdeležbi vabiti.

Ob enem tudi naše gg. zastopnike po deželi najtopleje priporočam, ter prosim, da se slavno občinstvo v zavarovalnih zadevah zaupno na nje obrača.

Ponudbe za sprejem zastopništva na deželi, kakor tudi ponudbe za zavarovanja se sprejemajo v mojej pisarni: Kongresni trg šte. 7 (v Zvezdi), kamor naj se mi tudi pisma pošiljajo.

Odličnim spoštovanjem

V Ljubljani, 15. oktobra 1877.

Ignacij Valentincič.